

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: **Dr. Janez Kr. Pogačar.**

№ 26.

V Četertik 28. Rožniga cveta.

1819.

Kratki premisliki

iz s. evangelija za peto nedeljo pobinkoštih. (Mat. 5, 20–24.)

V svetim evangelii se večkrat bere od farizejev in njih pravičnosti, to je od njih pobožnosti in dobrih del, in na videz je bilo njih življenje zares pravično, pobožno in spokorno. Molili in postili so se zelo in dolgo; v odrajtovanji desetine ni bil nihče tako natankin, kakor oni, še clo od taceh reči so desetino dajali, od katerih v postavi ni bilo zapovedano. Ubogim so veliko milošine dajali; posebno veliko so na čednost in čistost deržali, zato so se pogosto umivali in prali, so se ogibali družih ljudi, de bi se kje koga ne dotaknili, kateri ni bil njih enakosti. Od njih ojstriga in spokorniga življenja spričuje to, de so, kakor pravi sveti Hieronim, v krilu svojih oblačil ternja našili, katero jih je v hoji v noge bodlo, kar so imeli v vedno opominvanje se pogosto Boga spomniti. Njih unajno vedenje je bilo posebno lepo, po poti grede so le mižali, ali pa v tla gledali, de bi jih kaka reč, kaka skušnjava ne bila v njih pobožnosti zmotila. Zato so jih pa priprosti ljudje zelo spoštovali in častili, in kdor je želel pravicin, to je pobožin biti, si je prizadeval pravičnost farizejev posnemati.

Jezus, nebeški učenik, je pa vendar rekel svojim učencam: „Ako vaša pravičnost ne bo večji, kakor je pismarjev in farizejev, ne bote v božje kraljestvo prišli“. Ker se je pravičnost farizejev

vsim ljudem posebno velika zdela, in ker se je očitno vidilo, de neizrečeno ojstro in na tanjko po svojih postavah živé, moramo pač prašati, kaj pomanjkljiviga je Jezus nad njih življenjem najdel, de je mogel reči: „Ako vaša pravičnost ne bo večji“. Učeniki dandanašnjiga sveta bi farizejev pravičnost kmalo presodili in obsodili, rekli bi namreč: Veliko in dolgo moliti je nespametno; delati in s premoženjem modro obracati več dobička prinese. Postiti se je neumno, ker je vsak človek dolžan za svoje zdravje in za moč telesnih udov skrbeti. Kdor ubogajme daje, le lenuhe podpera. Ojstro in spokorno živeti, svoj život zaterati ni le neumno, temuč tudi pregrešno, ker le, kdor ima zdravo, terdno telo in veselo serce, zamore svoje dolžnosti in svoje težke dela zvesto opravljati. Prav je imel toraj Jezus, de je pravičnost in brumnost farizejev zaverget.

Ali bomo pa mi, kristijanje, take nauke tudi poterdili? Ali bomo v tem tudi s svetam potegnili? Tega ne, ampak po naukih Jezusovih, ki jih v svetim evangelii najdemo, moramo pravičnost farizejev presoditi, po teh naukih naše vere moramo svojo pravičnost uravnati, de bo večji, obilniši in božji, kakor je bila farizejska. Ti nauki so pa:

1) Po zapopadku resnične pravičnosti. Prava pobožnost ali pravičnost, kakor jo sveti evangeli imenuje, obstoji v tem, de to, kar je pred Bogom in po božjih zapovedih dobrega, resnično ljubimo in zvesto spolnujemo, kar je pa pred Bogom hu-

dobniga, de to sovražimo in tega se varujemo. Kaj je dobro, kaj ne, ne smemo po svoji glavi ali po svojih mislih, ampak le po božjih zapovedih presojevati; pa ravno v tem so se farizeji hudo motili. Kakor namreč vemo iz s. evangelija, so se deržali le takih nauk, ktere so oni sami ali pa njih spredniki postavili, kteri so bili pa velikokrat božjim zapovedim nazoper. Zato jim je Jezus večkrat očital, de med tem, ko nauke svojih sprednikov in učenikov zvesto spolnujejo, božje zapovedi prelamljajo. — De bo naša pravičnost večji in boljši, kakor farizejska, se ne smemo po nobenih drugih zapovedih in naukih ravnati, kakor po božjih, drugih lažnjivih in zapeljivih prerokov in njih nauk pa se varejmo.

Resnična pobožnost obstoji v notrajnih dobrih mislih in serčnih nagibah, ne pa v unajnim spolnovanji zapoved po njih čerkah, zakaj, duh oživlja, čerka pa umori. Pravičnost farizejev pa je bila ravno taka unajna pobožnost, za ktero je serce malo, ali skorej nič vedilo. Zato so se po zunajnim skerbno umivali, za čistost serca in namenov pa so malo skerbili; ubogajme so veliko izdali, pa prave ljubezni do bližnjiga vender niso imeli. Od druge strani so pa to, kar je le pripomočnik k pravi pobožnosti, kakor post, zateranje počutkov, in druge take dobre dela, za pobožnost in pravičnost imeli; z eno besedo, s tem, kar so le na videz po unajnim dobriga sturili, so sami sebe in druge ljudi goljfalili in slepili. Zato jim je Jezus tolikokrat hinavščino očital, rekel jim je, de so „hinavci in slepi vodniki slepcov“. — De bo naša pravičnost boljši, kakor farizejska, se toraj tudi mi na svoje unajne pobožne dela, na sturjene molitve, opravljene poste, in druge spokorne dela, ki si jih sami nakladamo, ne smemo zanašati, če za pravo notrajno in serčno pobožnost, za resnično ljubezen do Boga in do bližnjiga ne skerbimo. Zato pravi Jezus: „Kdor meni le pravi: Gospod, gospod, ne bo prišel v božje kraljestvo, ampak, kdor voljo mojiga Očeta, ki je v nebesih, spolnuje, pojde v nebeško kraljestvo“.

2) Po namenih, ktere ima kdo pri svoji pravičnosti. Namen, kteriga hočemo s svojo pobožnostjo doseči, ne sme drug biti, kakor spolnovanje božje volje, povikševanje njegove časti, in zveličanje naše duše. Če se človeku le kak drug samopridin, posvetin namen pri njegovi pobožnosti pritakne, postane njegova pravičnost pred Bogom brez vrednosti in cene. Od farizejske pravičnosti nam je pa iz svetiga evangelija znano, de ti ljudje pri svoji pobožnosti niso družiga iskali, kakor sami sebe in svojiga dobička. Kadar so molili, se postili, ubogajme dajali, ali druge dobre dela opravljali, so delali to, kolikor je bilo mogoče, očitno

pred drugim ljudmi, de bi jih bili drugi ljudje vidili, jih hvalili, se nad njih pobožnostjo čudili. Kdor je tak, kakor ti farizeji, tudi to, kar na skrivnim sturi, le zavoljo svojiga dobička sturi, ne dela iz ljubezni do Boga, ampak iz ljubezni do samiga sebe, de bi si plačilo zaslužil, ali pa se kazni obvaroval. — De bo po tem takim naša pravičnost večji in boljši, kakor farizejska, moramo pri vsih svojih dobrih delih, v vsem svojim djanji in nehanji le božje časti iskati, se samopridnosti in lastne hvale varovati; z eno besedo, „vse kar delamo, v besedi ali v djanji“, moramo, po nauku svetiga Pavla, „vse v imenu Gospoda Jezusa Kristusa sturiti, in Boga Očeta skoz njega hvaliti“.

Potočnik.

Milosérčna sestra.

(Od Chateaubrianda.)

(Iz katoličkoga lista Zagrebackoga.)

Zares prekrasna je naprava, ktera se za nesrečne osnuje, kteri je velikodušno podarovanje vsakdanja navada postala, in ktera ima svojo shrambo vedno odperto — ter deli svoje blago med siromake, med tem ko so jim zabite železne vrata kakor tudi kamneno serce požrešnih bogatincev; ktera terja samo to, de se krepost povsod spoštuje in si ona ne le na tem ali unim mestu stanovanja išče, temuč povsod, kjer tužni žalujejo in grenke solze točijo, brez de bi jih jim kdo vstaviti hotel. To je zameniti namen pobožniga in lepiga društva sester s. Kamila.

Sestra Jožefa Morel je že v svoji nježni dobi Bogu obljubo storila, dvajset nar lepših let svojiga življenja darovati v tem svetim redu tolažbi ubožiga človeštva. V svoji blagi perzadevnosti, množeni hrabrosti in krepki volji, ki je nič na svetu ni moglo omamiti, bi bila ona z neko nepopisljivo radostjo prebila nar težji zopernosti in spolnila nar nevarniši sklepe. Nevtrudljivo je obiskovala nar nezdravši ječe in ukljubovala nar strašnejšim kužnim boleznim; serce, polno neskončne ljubezni, jo je vodilo v nar skrivnejši prebivališa nesreče, kjer je njena sveta perzadevnost nar milšiga veselja dokaj vživala.

Sočutna ljubezen, ki iskreno obžaluje ptujo nejevoljo, se je razodevala v vsim nježnim obnašanji. Torej pa sestre s. Kamila, kedar imajo iti bolnikom, v posteljah britkih težav zdihačim in plakajočim sercam donesti blagiga zdravila in sladke tolažbe, pusté svojo černo opravo, ter se oblečejo v zeleno krilo, krilo veselja in upanja, de se odmakne od njih vsa žalost, ki bi jo jim tužna obleka vzrokovati utegnila; in tako napravljane perstopijo k bolniku, ter sedé pri njem; z njimi pak blaga tolažba in bolezin polajšajoča nada.

V zveršenji pobožniga poklica je bilo sestri Jožefi izročeni nekoliko ljudi, naj bi nad njimi čula in jim, svojim dragim, britke čase njih žalostniga življenja sladila. Ko ste koga teh revežev bolezin in togota popadle, se je zdelo, de jih v tem strašnim stanu le blagoselčna vdanost in tista ljubezin vkroti, ktera, ko bi ji kdo rekel: Vstani in verzi se v morje, bi vstala in se vergla — ljubezin, ktera v nar težavnišim podarovanji najde nar veči slast — to ljubezin so slušali tudi taki, ki se je jim pamet mešala, njen blagi glas šine skoz zmoteno in omamljeno dušo tje do njih senc. In glej! tisti, ki so grezno razsajali nad vsakim, ki jih je s silo vmiriti hotel, so pokorni slabimu in nezmožnemu bitju, in — poprej razšerjeni volkovi — so mirni in krotki pred tisto, ki se nobeniga družiga orožja ni poslužila, kot svoje blage dobrotljivosti.

Od zvestiga spolnjenja te njene svete dolžnosti pokliče Jožefo druga ravno takó sveta, za ktero ji je pa še več serčnosti in vdanosti treba bilo, kakor za prvo. Leta 1820 namreč, ko se je bila prva novica strašne šibe, ki je Špansko razdevala in pokončevala, razglasila, sta groza in strah vse serca prevzela. Pirenejske gore niso bile dovelj varne pred strašnim pomorom, ki je okoli njih rojil in divjal. Prebivavci na jugu, boječi se pogina, si so, zapustivši svoj dom in ognjiša, varniših krajev iskali delj od francozkih mej. Vse se poskuša, vse se mogoče zdi in naprave za napravami so bile na svetlo dane, zemljo tega neprijetniga gosta rešiti. Vse se je razteklo strahu pred kugo. Samo sestre s. Kamila so nestrahljivo čakale, je li se bo morde tudi nad Francozkom oteščala težka mogočna in maševavna roka božja, de bi se v vsi svoji svetlobi perkazal blisk veličanske hčere božje — ljubezni. One so prosile svojo nadstojnico, kakor otroci mater, naj bi jim pervolila, v Barcelono iti. „Če je po tistih preojstrih neobhodno potrebnih naredbah smert odločena vsakimu prebivavcu, ki bi pred kugo iz zemlje pobegnil, ta kazin gotovo ne zadene tudi tistih, ki se radovoljno po nagonu ljubezni tje podajo, terpečim v pomoč“. To so rekle in terdno sklenile, ukljubovati veliki in očitni nevarnosti; so molile, silile in ena drugi prednost zavidile. Dve ste bile izbrani in med tem, de oné serčno Boga hvalite za to neizrečeno srečo, so vse druge milo Bogu tožile in zdihovale, ker niso bile izbrane.

Pobožne sestre s. Kamila so se pa jedino na svojo brezkončno serčnost opirale, ter na svoje uboštvo še pomislile niso; vse kar so imele, so med nesrečne razdajale in zase niso prav nič prihranile. Ker so pomagale v ravno tisti meri, kakor so plačilo prijemale, jim njih plemeneča dobrotljivost ni

pripustila, zase kaj na stran djati. Vse njih premoženje je bilo nekoliko ovac.

Neka žena, ktere čelo je nedolgo krona kinčala, pri kateri je pa ta nepričakovana velikost le v to služila, de se je v njenim sercu tolikanj močnejši vnela tista velikodušna blaženost, s ktero jo je previdnost božja obdarovala — Jožefina je poklonila nadstojnici s. Kamila dve svileni ovci vse-skozi dobriga plemena. Te ovci, skerbno hranjeni, ste se kmalo pomnožile, in Bog je dal, de je čeda dan na dan čversto rasla. In to je bil edini izvir majhniga premoženja, s katerim je ta bogoljubna družba skrivej podpirala nesrečne sirote. In le od tod je tudi zamogla družba popotnico priskerbeti svojim dvema sestrama, ki ste v Barcelono iti imele. Torej je bilo koj sklenjeno nekoliko ovac prodati. Nepoterpežljivost je bila velika; vsako obotavljanje je serca božjih hčér z grenko bolečino napolnilo. Ljubezin človeštva in vnetost, ki ju je tolika vdanost povsod zbudila, ste jim pridobile nekaj blagodelnih pomočnikov; in odstranjene so bile vse zapreke, kar se je ravno tistikrat zgodilo, ko ste une dve sestri šle, se posloviti pri začasnim oskerbniku vsiga reda.

Delivec milošin (elemozinar) samostana s. Lazarja je bil ravno pričujoč, kedar ste od njega slovo jemale. Viditi tu dve z zubeljnam svete ljubezni naduhnjene junakinji, ju prijazno vpraša, je li ste dovelj prevdarile, kako same sebe kuge oteti, med tem ko drugim na pomoč hitete; oskerbnik reda pak jima ponuja nekoliko zdravil, ki bi jima v groznih nevarnostih, katerim nasproti greste, kaj dobro djati utegnile; ali one jih vzeti nočejo, rekoč: „Ni treba nama tega, gospod! danes za rano sve stopile pod brambo preblazene device“ in na to pokleknete, in vpravši oči v elemozinarja prosite s pobožno resnostjo: Oče! podelite nama svoj blagoslov, naj bi z njim božja milost naji razsvetila“. Duhoven zadosti tej želji, izvirajoči iz globoke in čiste pobožnosti. Vsim se zdi, de so preneseni v tisto zlato dobo, kjer je živa vera imela svoj nar veči ponos v mučenji in preganjenji; vsih serca so bile vidno ginjene, in vroče solze so se jim po obrazu utrinjale; blagoslov aposteljna gospoda odrešenika našiga, splošno nadahnutje in iskrene želje so spremile dve božji duši, ki ju nihče več viditi ni mislil.

Pobožna resnost, s ktero nas bogoljubnost navdaja, ima pač svoje stopnje in razločke. Dve sestri, kateri se ste s toliko vdanostjo in perzadevnostjo darovale postrežbi kužnih revežev, dospete v Barcelono. Ali ena njih dveh, sestra Vincencia koj zapazi, de jo je zapustila skorej vsa pobožna vdanost, in de je vso serčnost zgubila pred obličjem smerti, proti kateri bi se zdaj vojskovati imela,

zavoljo tega zbolí ter mora od svojiga preblaziga poklica odstopiti. Nji nasproti je pa bila sestra Jožefa neprestrašena, s pomnoženo serčnostjo se je tim več trudila, kolikor bolj ji je nevarnost žugala. Smert, mahaje s svojo preojstro kosó na vse strani, na staro in mlado, na milo in drago, je imela černo žetev ljudi; brez pomislika, kaj je dozorelo kaj pa še zeleno in mlado, je nemila ženica vso deželo razdajala. Pač to je bila za junakinjo žetva svetlih zaslug pred božjim stolom in hvaležnim svetom: nje serce je v sredi teh strahov in groz polno radosti bilo, ker je namreč očitno spoznala, da je Bog ž-njo; za njeno plemenito ljubezin ni bilo slajših časov na zemlji. Kjer je pošast smerti nar bolj davila, tje je narprej hitela, posebno pa k sirotam in ubogim, ki so zunaj mnogih težav milo zdihovali pod bremenam vsakdanjih potreb. Ker niso imeli kaj založiti, ne človeka, ki bi jim zdravil podal in saj hladne vode priskerbel, jih je ona z vsemi potrebnimi rečmi nježno previdila. V ubožnici je bila velika množica kužnih sirot, in to mesto je bilo izročeno njenimu svetimu poklicu. Tu se je krepko vojskovala proti pomoru, in ne boječa se njegoviga žrela, mu je otela iz lakomnih rok žertve eno za drugo. Francozki zdravniki so jo tolikrat v sredi nevarnosti najdlí, da si eden njih, ki so ga bili krivo zatožili, ni hotel drugači pravice poiskati, kakor po njenim spričevanju: „Ali ste me vidili“, jo vpraša, „trepetajočiga priti k bolnikom, vi moja sestra! ki ste bili sami neprestrašeni v sredi tega tužniga in širokiga groba“. In kdo je zamogel bolj pričati, kdo ga čisteji oprati črniga obrekovanja, s katerim so ga njegovi sovražniki znečastiti hotli? kakor ona, ki je vsaki dan saj po tri sto umerlih kužnim oči zatisnila: in ktera je, odstraniti od bolnikov, ki jim je stregla, strah in grozo pred smrtnim okuženjem, z njimi jedla iz ene posode in z eno žlico, s katero so ti svojo jed zavživali. Tak dobrotljivi angel je bil vsaki čas kakor nebeska prikazina v sredi teh revnih siromakov, ki jim je že bil pečat temne smerti na čelo pertisnjen. Ta blaga hčerka previdnosti božje je edina mirne duše vse gledala in z nedopovedljivo skerbnošjo terpiacem stregla. Sveta bogoljubnost, s katero je svoje naj lepši dolžnosti spolnila, jo je venčala z zlatoblisečim vencem in ji bila škit proti kužnim duhu, s katerim je smert človeško dušo napolnila.

Ob času nar večí nevarnosti slujejo nar velikodušniši dela, katerih spomin je pa dostikrat v temno pozabljivost zakopan.

V tistim nesrečnim mestu, kjer so ljubeznivi oče, brat, serčni prijatelj in krepostna hči bili žertve svoje neizrečene ljubezni do milih lic, ki so bile v življenji njih sercem nar dražji, ki so jih rešiti

hotli darovavši zastonj tudi svoje lastno življenje; v tistim mestu si je Jožefa po svojim neskončnim darovanji slavno imé pridobila, s katerim se bo vedno ponosila, in kteriga se bo vedno radostno spomnilo vso človeštvo.

Med drugimi nesrečnimi, ko so bili k nji pripeljani, je bila tudi mlada žena, po imenu Elvira, nedavno poročena z nekim vradnikom španskih ladij. Nenadama ločena od svojiga ženina, ki ga je dolžnost na široko morje poklicala, se je bila na deželo podala, kjer je mislila ves čas svojiga žalostniga življenja prebiti, kar zasliši strašno novico, da v Barceloni neusmiljeno kuga davi. Ker sta v tem mestu nje osemdeset let star oče in mati stanovala, se je za nju silno bati jela. Elvira sicer njezniga pa krepkiga serca se kar nič ne obotavlja; ona zapusti koj hišo, kamor jo je bila osoda odločila, in kjer ji ni nobena nevarnost žugala, ter gre urno v glavno mesto, ali tista smerti otet, ktera sta ji bila nar ljubši dragina, ali pa z njima vred umret. Pa v njeno nezapovedljivo nesrečo so ji bili starši že ugasnili, predin je tje peršla, in neizrečeno ji je hudo djalo, jih več živih ne dobiti. — Strah je bil tako velik, da se v kraju, kjer se vsi častitljivi obredi katoliške cerkve z nar večji slovesnošjo obhajajo, kjer ljudstvo za svojo narprijetniši dolžnost ima, le eno tako priliko ne zamuditi, nihče ni hotel v nevarnost spustiti in merlice zakopavati. Prevelike žalosti presunjena in pobožna Elvira pa ne sterpi, da bi miliga očeta in ljubeznive matere s svojimi rokami ne zagrebla: — ali to je bil vzrok njene pogube! tudi ona je postala žertva svoje otročje ljubezni. Ko se je namreč domu vernila, jo naglo in nenadama kužna bolezen prime, da mora sama v očetovi hiši ostaniti, ker je strahu vse od nje pobegnulo in nikogar ni bilo, ki bi ji v njeni nezmožnosti le količkaj postregel.

Duhovni, ki so obiskovali vse kraje otožniga in v globoko žalost zamaknjeniga mesta, v katerim ni bilo družiga viditi kot mertve telesa, s katerimi so bile temne ulice tako pokrite, da gredé po njih nisi srečal žive duše — so prišli tudi do hiše, kjer je uboga Elvira v neizrečenih mukah ležala, in zaslišavši žalostin glas iz znotraj, se prednjo bers ustavijo. Silno je zdihovala ženica, ali ne zavoljo svojih bolečin, temuč zavoljo preteske zgube, ker je očeta in mater pogrešala in tako revna sirota postala. Od tod so jo v siromašnico prenesli, tje kjer se je vse čudilo nad svitlimi zaslugami nar lepši bogaboječnosti in človekoljubnosti sestre Jožefe, ktere neutrudljivi skerbi so tudi njo izročili. Od mladosti preravne sirotice in od njene lepote, ki jo bližnja smert še ni mogla zatreti, vidno ginjena, se ljubezniva sestra z njo prav prijazno pogovarjati začne. Elvira ji vse natanjko pové, zakaj de

je zapustila zdravi kraj svojiga dosihmalniga prebivališa, in peršla v mesto, od kteriga se je bila žalostna novica razširila, de ga kuga mori. Po smerti svojih staršev si ni imela družiga želeti, kot tistiga, s kterim je bila njena osoda sklenjena. In vzdignivši svojo slabo roko proti sestri Jožefi, jo priserčno prosi, ženitvanski perstan ji sneti iz persta in ji za gotovo obljubiti, po njeni smerti ga njenimu ljubljencu poslati, kakor strašni dokaz zvestobe. „Ta perstan je bil perstan naji sreče“ milo zdahne, „zdaj pa naj bo znamenje večniga odhoda“. To izustivši in od strašnih muk vsa omamljena pade v naročje objokane sestrice ter — ugasne.

(Konec sledi.)

Zgodbe katolske cerkve.

Spisal Peter Hieinger.

(Dalje.)

Perva doba.

Začetik cerkve po Kristusu in apostelnih.

30. Apostolske pota in pisma s. Pavla.

Za daljno razširjenje Kristusove cerkve zlasti med neverniki ni nobeden apostelnov toliko storil in prestal, kakor s. Pavel, ki se je popred Savel imenoval; kar on sam potrdi v 2. listu do Korinčanov. Poklican in podučen od zgorej je nar pred delal za Kristusa v Damašku in v Arabii; potem je obhodil v družbi s. Barnaba Sirijo in Cilicijo, in se nar več deržal v Antiohii; skerbel je tudi za Jeruzalemsko cerkev, in ji mile darove od vernih iz drugih krajev preskerbel. V letu 44 je s. Barnabam vred svojo prvo veliko apostolsko pot storil skozi Cipriški otok, Pamfilijo, Pizidijo in Likaonijo, dežele v Mali Azii; v Cipru je Rimskiga oblastnika Sergija Pavla Kristusu pridobil, in po njem si je pred ko ne novo ime Pavla privzel; v Pizidii in Likaonii pa je apostelj preganjanje in kamnjanje po Judih prestal. Ko se je spet v Antiohijo povernil bil, se je tamkej huji prepir vzdignil o Mojzesovi postavi. Zatorej je on šel s s. Barnabam v Jeruzalem, kjer je bilo v prvem cerkvenim zboru razsojeno, de neverniki niso pod Mojzesovo postavo. Kmalo potem l. 53 je nastopil s. Pavel, in z njim Sila, drugo veliko apostolsko pot v Malo Azijo; tam si je pridružil še Timoteja, in vsi trije so potovali skozi Frigijo, Galacijo in Mizijo; v Troadi je še s. Lukež, zdravnik in potem evangelist, k njim pristopil. V neki prikaznji je bil zdaj s. Pavel opominjan, se v Evropo podati; tedej se je s tovarši prepeljal čez morje v Macedonijo, in je v Filipih, Tesaloniki in Bereji kersanske družbe ustanovil. V Filipih je spreobernal Lidijo, ktera je s skerlatam

kupčevala, in rešil obsedeno deklico; na to je bil tepen in v ječo veržen, in ko je potres vrata odperl, potem čudu spet izpušen. V Tesaloniki in Bereji pa so mu hudobni Judje preganjanje napravili; in tedej se je sam podal v Atene, veliki sedež greškiga modrovanja in malikovanja. Tukej je zavzetim Grekam ediniga pa neznaniga Boga oznanoval; in na njegovo besedo se je spreobernal z nekterimi drugimi Dionizi, prisednik velike sodnije, Arcopag imenovane, in potem škof tega mesta. Od ondod je šel s. Pavel v Korint, bogato in vse pozemeljske sladnosti polno mesto; verin Jud, Akvila po imenu, ga je pod streho vzel, in per njem si je apostelj s tkanjem plaht svoj kruh sam služil. Poldrugo leto se je mudil v tem mestu, in je ondi lepo cvetečo kersansko srenjo ustanovil; od ondod je tudi dva lista do Tesaloničanov pisal, jih v veri poterditi, in jim nektare dvome razjasniti. Judje so ga spet tukej preganjali, in pred sodbo spravili; torej se je čez Efez in Cezarejo nazaj v Jeruzalem, in potem v Antiohijo obrnil.

Velika gorečnost je s. Pavla krog l. 57 na tretjo apostolsko pot gnala, v Galacijo, Frigijo in Azijo. Tukej se je dve leti v neutrudnim delu in skazovanji čudežev mudil; pomagal mu je tudi Apolo, spreobrnjen Jud, v oznanovanji in razširjanji Jezusove vere. Apostelj je skerbel pa tudi za druge kersanske srenje; ter je poslal pismo do Galačanov, jih posvariti zavoljo nekterih Judovskih zapeljivcov; in prvi list do Korinčanov, v kterim jih je nekaj zavoljo spačeniga življenja svaril, nekaj razpertije med njimi ravnal. Ko je pa neki srebrarski kovač, Demetri po imenu ljudstvo zoper aposteljna vzdignil z dolženjem, de čast njih boginje Diane zatira, se je on v Macedonijo obrnil, ondasne cerkve obiskati; ter je zopet drugi list do Korinčanov pisal, kjer jih je nekaj pohvalil, nekaj se zoper nasprotnike zagovarjal, nekaj na razne prašanje odgovor dal. Pa želin, Korinčane osebno viditi, je sam potoval v njih mesto, de bi popolnoma vse prepire poravnal. Hrepeneč, kakor apostelj nevernikov vsim služiti, je iz Korinta tudi list do Rimljanov poslal, v kterim je zlasti pokazal, de Judje in neverniki so oboji, in le po milosti božji v pravo vero in v zveličanje poklicani. Po kratkim pomudenji se je spet v Jeruzalem nazaj vernil, desiravno mu je bilo prerokovano, de ga tamkej preganjanje čaka; serčno se je vdal v to, kar mu je Bog namenil. Med potam je v Troadi mladenča, ki je med apostelnovim govorom z okna padel, spet obudil; v Miletu je od škofov in mašnikov, ki jih je od Efeza in drugod k sebi poklical, preserčno in ginljivo slovo vzel; v Cezareji mu je bilo zopet prerokovano, de ga bodo Judje zvezali, in nevernikom v

roke dali; pa njegovo serce je bilo za vse pripravljeno.

Ko je s. Pavel l. 60 v Jeruzalem prišel, je hotel v tempeljnu daritve opraviti v znamenje, da ne zametuje Mojzesove postave; pa Judje iz Male Azije so začeli pred ljudstvom tožiti, da on je tisti mož, kateri povsod zoper ljudstvo postavo in mesto uči. Tukej se je vsa množica zoper s. Pavla vzdignila, in umorili bi ga bili, ko bi ga poglavar Rimske straže ne bil iz njih rok otel, in do Feliksa, cesarskiga oblastnika, v Cezarejo poslal. Tukej so ga viši duhoven in Judovski staršini tožili, pa obsojen ni bil, le dve leti v ječi deržan. Judje so ga po tem spet pred novim oblastnikom Porcijem Festam tožili; apostelj pa se je pred njim in tudi pred kraljem Herodežem Agripam II., kateri je bil sin poprejšnjiga kralja tega imena, in z oblastjo čez deželo unstran Jordana obdan, neprestrašeno zagovarjal; in ko je vidil, da se sodba, Judam vstreči, le odklada, je hotel svojo pravico per cesarji iskati. Bil je tedej v Rim poslan, in silno nevarna je bila pot po morji zimski čas; per otoku, Malta imenovanim, blizo Italije se je celo barka z njim razbila; pa ljudje z barke so bili vsi oteti, kakor mu je bil Gospod v prikaznji razodel. V Rim pridši je bil per vernih z veseljem sprejet, pa dve leti zopet v ječi, vonder ne težki, obderžan. Torej je lahko sam in po svojih tovarših, zlasti s. Lukeži za poterjenje in množenje vernih delal; še je celoude cesarske hiše pridobil. Tudi je od ondod pisal liste do Efežanov, Filipljanov in Kološanov, jih poučiti in potolažiti; dalje list do Filemona zastran njegoviga suznjiga Onezima, in list do Hebrejev ali Judovskih kristijanov v Jeruzalemu in domači deželi ondod, kjer je zlasti razmere med Mojzesovo in Kristusovo postavo razložil. Kakor je sploh iz besedi starih cerkvenih pisateljev posneti, je s. Pavel iz te perve ječe zopet izpušen bil krog l. 65. Zdaj pa je, kakor nekteri terdijo, po svojih poprejšnjih željah špansko obiskal; gotovo je pa, da je na otok, Kreta imenovan, prišel, ondi cerkev postavil, in ji Tita, svojiga učenca, v škofa pustil. Potem je obiskal kraje, kamor je v poprejšnjih listih še priti obljubil, in med potam je list do Tita pisal, v kterim ga je hotel poterditi, in mu nauke za cerkveno pastirstvo dati. Tudi l. list do Timoteja, kateri je takrat Efežansko cerkev vladal, je apostelj v tem času poslal, in svojimu ljubimu učencu enake nauke od duhovniga pastirstva kakor Titu dal. Obiskal pa je takrat s. Pavel Korint, kjer se je s s. Petram snidil, Trondo in Milet, in je potem v Rim k silno nadlegovanim bratom hitel. Tukej je kmalo s s. Petram vred v ječo prišel, in serd cesarja

Nerona se je zoper oba aposteljna posebno vnel, ko je med drugimi osebami cesarske hiše tudi ena cesarjevih ljubljenih v Kristusa verovala. Terda je bila ječa, kakor pred levam je bilo s. Pavlu pred cesarjem biti, in se odgovarjati, in nihče si ni upal, mu na strani stati. Tako on sam piše Timoteju, kterimu je takrat drugi list poslal, ga k sebi povabil, in mu oznanil, kako de zdaj za svoje vojskovanje od Gospoda krono pravice dočakuje. Ob enim dnevu s s. Petram je on l. 67 smert za Kristusa prestal; bil je kakor Rimski srenjec (udje Rimske srenje so imeli posebne pravice) z mečem ob glavo djan nekoliko od mesta preč na cesti, ki proti morju pelja. Njegove častite kosti so v cerkvi s. Petra s kostmi tega aposteljna hranjene.

Tako sta stebra Kristusove cerkve, perva aposteljna, svoj tek dokončala, in desiravno silno stiskano vonder dobro uterjeno čedo Gospodovo zapustila; in drugi so po tem v njih delo nastopili, in po svojih prednikov zgledu z močjo s. Duha podperti se tudi goreče za razširjenje božjiga kraljestva trudili.

(Dalje sledi.)

Versta Oglejskih škofov in patriarhov.

(Spisal Peter Hicinger.)

(Dalje.)

55. Henrik, rojen Nemec, je bil l. 1077 patriarh izvoljen; hvalijo ga zastran pobožnosti in učenosti. Takrat se je hudo razpertje med papežem Gregorjem VII. in cesarjem Henrikam IV. začelo, papežu je bilo namreč na tem ležeče, pravo zaderžanje per duhovšini, in proste volitve škofov, brez da bi se deželska oblast v to mešala, zopet vpejljati; cesar se je pa temu terdovratno vpiral. Bili so takrat žalostni časi, in huda zmešnjava je bila v cerkvi. Tudi duhovšina v Primorji in v Korotanu je bila od tega prepira zadeta; eni so deržali s papežem, drugi s cesarjem. Henrik je bil na cesarjevi strani, dokler ga ni smert zadela l. 1084.

56. Friderik je bil slovenske rodovine, mož pošteniga, odkritoserčniga ravnanja, ki je pa že drugo leto svojiga duhovniga pastirstva l. 1085 z sveta poklican bil.

57. Urh I. iz rodovine Korotanskih vojvodov je bil popred opat v Šent-Golu na Švajcarskim, patriarški sedež je dobil po cesarji Henrikam IV., s kterim je bil tudi v rodu. Razpertje med papežem in cesarjem je takrat še dalje terpelo, ako ravno je papež Gregor l. 1085 umerl, cesar je namreč še zoper njegove naslednike z silo hotel premoči. Patriarh Urh je bil bolj na strani cesarja Henrika IV., in potem njegoviga sinu, Henrika V., kteriga je tudi z veliko trumo vojšakov v Rim spre-

mil. Ko je potem cesar Henrik V. papeža Paskala II. z več kardinali vjel, ga je patriarhu v varstvo zročil, kateri je pa vonder svoje prizadevanje v to obernal, mir med papežem in cesarjem napraviti. Za Oglejsko cerkev je ta patriarh še več krajev v Istri pridobil. Umerl je l. 1122.

58. Gerard, rojen v Furlanii, je bil patriarh od l. 1122 do 1128. Takrat je bilo razpertje med papežem in cesarjem popolnoma poravnano; ker je cesar Henrik papežu Kalikstu II. dovolil, volitve škofov proste pustiti.

59. Peregrin I. je bil iz rodovine Koroških vojvodov, in je prišel na mesto odstavljeniga patriarha Gerarda l. 1132. Njegova učenost, razumnost in modrost ga je take visoke službe vredniga storila; Oglejska cerkev je pa tudi po njegovim previdnim vladanji veliko dobriga zadobila. Med drugim je on l. 1140 kloster s. Benedikta v Gornjem gradu na štajerskim postavil in ga s posestvam obdaril. Tudi za cerkve na Koroškim, zlasti za kloster v Osjah je veliko storil. Bil je v posebni prijaznosti s cesarjem Lotarjem II., in ga je na njegovi poti v Laške dežele spremil; ravno tako je cesarja Konrada III. l. 1149 v Ogleji sprejel, in per kronanji cesarja Friderika I. je bil v Rimu zraven. Ko se je l. 1155 po volji tega cesarja v Pavii zbor škofov sošel, se posvetovat zastran družiga papeža Viktorja III., ki je bil pravimu, Aleksandru III. nasprot izvoljen, je patriarh Peregrin prvi sedež imel med škofmi. Umerl je ta patriarh l. 1161.

60. Urh II. iz rodu Trevenskih grofov, kteriga sestra je bila cesarja Friderika žena, je postal l. 1161 patriarh. On je korarjem svoje cerkve lepe posestva dodelil. Ker je takrat razpor zavoljo dveh papežev Aleksandra III. in Viktorja III. še daljej terpel, je tudi patriarh Urh v tiste prepire bil zapleten, in se je s cesarjem vred za Viktorja poganjal; še je celo z Benečani zategavoljo vojsko začel, pa v svojo nesrečo, ker je bil sramotno premagan. Tako mu ni k dobrimu služilo, ker ni dosti razločil na kateri strani je pravica. Nasprot je pa on Oglejsko cerkev modro vladal, in ji tudi lepe reči perdobil. Zakaj posestvo Furlanske dežele mu je cesar poterdil, in Graški patriarh Henrik je tudi od dolziga prepira zavoljo Istverskih škofij odnehal. Tedej so bili od zdaj Oglejskimu škofu podložni škofje v Komu, Mantovi, Veroni, Vičenci, Padovi, Trebiži, Tridentu, Belunu, Feltri, Cenedi, Konkordii, Kopru, Terstu, Pareči, Pulu in Novimgradu. Tudi nadškof iz Zare na Dalmaškim je patriarha Oglejskiga kot svojiga višiga spoznal. Umerl je patriarh Urh l. 1182.

61. Gotfrid je bil nemške rodovine, in patriarh od l. 1182 do 1195. Krog l. 1184 je on v

Ogleji cerkven zbor obhajal, kjer so bili koristni sklepi storjeni zastran hudobnih ljudi, namreč zastran roparjev in mnozih hudodelnikov, poškodovavcov vinogradov in dreves, oskrunjevalcov cerkev in pokopališ, nadlegovalcov cerkveniga posestva in požigavcov. Patriarh Gotfrid je bil tudi cesarjev namestnik na Italijanskim, in je posebno s Trebiško krajno imel opraviti, ktera je hotla njegove pravice kratiti.

(Dalje sledi.)

Prilika od petka, sabote in od posta.

Neka mati reče svojimu sinu: Sinko! današnji dan je tvoj oče umerl, zavoljo tega žalostniga spomina ne bomo dans mesa jedli. Postnih jedil se utegneš po volji poslužiti, samo mesa jesti ne smeš. Slišav sin te besede od svoje matere si misli: to je pač levična zapoved od moje starke! čimu bi neki ravno dans mesa ne jedel? Ali ni boljši, de od mesa le malo jem, kakor de bi družiga mnogo? Mislil in storil. Bo li kdo tako termasto nepokorsino sinovo poterdil in zagovarjal? — Ta mati je naša cerkev; tudi ona svojim otrokam reče: Dans je petek — sabota, spomin smerti mojiga Zaročeniga; ta dneva sta meni dneva žalosti, se bomo zderzali mesa, ki je živež naj bolj po volji, in bomo ob družih jedeh prebili. Tako pravi cerkev svojim otrokam za petke in sabote; za druge nektare dni pa še perstavi: samo enkrat na dan se smeš do sitiga najesti, in taki dnevi so dnevi pokore, pripravljanja za kake imenitne čase, spomin imenitnih pergodb iz kersanske vere, dnevi sv. posta. Ali ni tedaj terdoglavnost, napuh in nepokorsina, ako kaki otrok tej cerkvi reče: ravno ker ti zapoveduješ, nočem ubogati; meso bom dans jedel, ker se mi poljubi. Ali ne bo mati taciga nehvaležniga in nepokorniga otroka strahovala? In neomadežani Zaročnik sv. matere cerkve, kaj bo ta rekel takim nepokornim otrokam ob dnevu straha in trepeta?

(Po kat. l. Z.) Jeran.

Oče pri svoji bolni hčeri.

Neki prav časten pa hudoben gospod si je prizadeval, kjer koli je mogel, od Boga, vere in njenih svetih skrivnost nevredno in zaničljivo govoriti. Ako je kam v družtvo prišel, je gotovo pogovor na to obernal, in se neumnežem — kakor je on rekel — ki vse veruvajo, posmehoval; še clo v pričo podložnih in v pričo nedolžnih otrok se je dostikrat prederznil tako Boga preklinjati. Pa modri Bog mu je nasproti izgled čednosti in bogaboječnosti za tovaršico v nevarnim življenji odločil. Dobra žena si je na vso moč prizadevala svojiga moža spreoberniti, in ga k spoznanju resnice pripraviti. Ali pri vsim svojim prizadevanji je vidila, de je nje

trud zastonj, in začne Boga serčno prositi, de se on njega usmili, ga razsvetli, in od pota pogubljenja odverne. Usmiljeni Bog vsliši molitev pobožne žene. — Imela sta namreč ediniga otroka, deklico šestnajst let staro, ktero je skerbna mati v keršanskim nauku dobro podučila. V mladim srcu dekliča je pa tudi sčasama ljulika očetove nejevere kliti začela, tode nebeški gospodar ni pripustil, de bi bila ljulika dobro seme maternih čednost prerastla, on pošlje deklici hudo bolezen. Od dneva do dneva ji hujši prihaja, de poslednjič že vsi nad njenim zdravjem obupajo. — Ko enkrat oče pri postelji svoje hčere stoji, in s solznimi očmi pot po njenim bledim obrazu briše, se deklica zdrami, očeta terdno v oči pogleda, in ga prav resno vpraša: »Ljubi moj oče! se bojim, de se že konec mojiga življenja bliza, torej bi Vas še nekaj rada poprašala. ...Kaj taciga ljubeznjiva hčerka?« »Povejte mi, kaj moram verovati, ali to, kar ste Vi pripovedali, ali pa to, kar so me moja ljuba mati učili?« — Kakor blisk presunejo te besede serce nejevernika, ter s žalostnim srcem reče: »Draga hčerka! le to verovaj, kar so te mati učili.« To izgovorivši se oberne, zjoka, in odslej ni nikdar več od svetih reči po nemarnim govoril. Umek.

Razgled po keršanskim svetu.

Rimsko mesto še ni v oblasti Francozov, Neapolitancov in Španjolcev, kakor smo unidan povedali: še zmirej terpi huda vojska med Francozi in rimskimi puntarji. Avstrijska armada pa je že velik del papeževe deržave Piju IX. podvergla. Ključne velikiga mesta Bolonje je slavni maršal Raddecki že papežu v Gaeto poslal; tudi Jakin (Ankona) imenitno papežovo mesto s terdnim gradom nad Jadranskim morjem, se je 18. dan t. m. po hudim bombardiranji avstrijski armadi vdal, ktera je drugi dan mesto in terdnjavo posedla. — Tudi v Rimu bo zdej puntarjem serčnost upadla, ker so na Francozkim v Parizu 13. dan t. m. tisti grozovitni prekučezji, ki hočejo cel svet preberniti, ter vso vero in pravico zatreti, premagani bili. Nekej teh kervožejnih ljudi je bilo v ječe zapertih, nekej pa jih je pobegnilo: njih glava Ledru-Rollin jo je na Angležko potegnil.

Škofje na Dunaji zbrani, ki so pretečeno nedeljo v stolni cerkvi sv. Štefana zahvalno mašo obhajali, so vsiga vkup 60 sej imeli. Preden so se razšli, so iz sebe odbor izvolili, kateri ima dopise od ministerstva prejemati in vse začete opravila dokončati. V ta odbor so bili zvoljeni kardinal in nadškof Solnograški, častiti škofje Ljubljanski, Bernski, Sekavski in škof cesarskih armad. Vender tudi ti škofje niso na Dunaji ostali, ker se bodo po pismih lahko med seboj zastopili. Ljubljanski škof so pretečeni petek po noči ob enajstih domu prišli. Častni gospodje korarji in nekej drugih gospodov jim ji šlo čez Černuški most do Oblaka naproti. — V nedeljo teden bo v Ljubljani birma. Po-

tem bodo šli naš milostljivi škof birmat na Dolensko, in potlej tudi na Notrajnsko.

Prihodnjo nedeljo bota dva pastirska lista razglašena, ki jih je častiti zbor škofov na avstrijsko duhovščino in na katoliško ljudstvo spisal.

Darila za papeža Pija IX.

Od poprej . . .		1512 gld.	40 1/2 kr.
Gospod Anton Porenta, fajmošter v Srednji vasi v Bohinji	2	"	—
— Luka Porenta, duhoven	1	"	—
— Jakob Krašna, kaplan v Šent-Jernej	2	"	—
Nekej ovčic iz Brezniske fare svojimu dobri mu vikšimu Pastirju Piju IX.	11	"	—
Gospod Jur Zabrezovnik, kaplan v Šent-Jernej	2	"	50
— Jožef Bergant, namestnik v Košani	3	"	—
— Karl Pfefferer, oskerbnik v Ravnah	2	"	—
— Jožef Skarbina, kaplan v Štabnu poleg Bekštajna Kerške škofije na Koroškem	1	"	10
— Anton Sevšek, fajmošter per sv. Mihelu bliz Žužemberga	5	"	—
— Jožef Gregorič, kaplan v Žužembergu	5	"	—
— Janez Dornik, fajmošter per sv. Gothardu na Trojanah	5	"	—
Nekej farmanov od sv. Gotharda	1	"	12
Gospod Franc Anžlovar, dehant v Cirknici	2	"	—
— Leonhard Janež, fajmošter v Starim Tergu per Loži	3	"	—
— Gašper Kankel, kaplan v Starim Tergu per Loži	2	"	—
— Janez Počkar, kaplan v Starim Tergu per Loži	1	"	—
— Luka Jerman, duhoven na Križni gori	2	"	—
Farna soseska v Starim Tergu per Loži	5	"	30
Gospod Janez Zlebnik, fajmošter v Grahovim	1	"	—
— Peter Šliber, fajmošter v Unci	1	"	—
— Kajetan Konec, fajmošter v Babini polji	1	"	—
— fajmošter in farna soseska v Dražgošah	4	"	—
Nekej farmanov iz Ribnice	7	"	28
Gospod Janez Barlič, fajmošter na Polici	5	"	—
Ena gospá v Ljubljani 1 cekin	4	"	30
Gospod Kaffol, kaplan v Ročini pri Soči	2	"	—
— J. U., kaplan	3	"	—
Ena Krakovčanka za poglavarja cerkve Iz Bohinja	—	"	30
Soseski Vogle in Vokle zopet	1	"	—
Gospod Franc Sorčič, špiritual v Celovcu	6	"	50
Ursula Kregar	1	"	6
Gospod Matija Skala, kaplan per novomestni fari v Terstu	5	"	—
— Franc Zaje, kaplan per novomestni fari v Terstu	5	"	—
Skupej		1618 gld.	16 1/2 kr.